

A SREP útmutató 5. számú melléklete:

Az önkéntes intézményvédelmi rendszerek minősítése a hitelintézeti szektorban

Az elmúlt időszak tapasztalatai felhívták a figyelmet a hitelintézeti szektorban az intézményvédelmi rendszerek (integrációk) fontosságára. Jelenleg Magyarországon több intézményvédelmi rendszer is jelen van a szektorban, azonban ezek nagysága, rendelkezésre álló biztonsági tartaléka, alapszabálya, stb. eltérő. A tagok válság-, illetve válság közeli helyzete kialakulásának megakadályozásában, az ilyen helyzetek kezelésében nyújtott szakmai és pénzügyi segítségnyújtásban az intézményvédelmi rendszerek szerepe nő, és a Felügyelet a SREP során az integrációkhoz való tartozás értékelésénél a tagság megléte mellett értékeli az intézményvédelmi rendszer védelmi képességét is. Részben az integrációk védelmi képességének megítélésakor kialakított besorolás határozza meg a tagintézmények számára a Felügyelet által a SREP során a külső tényezőknél előírható többlet tőkekövetelmény minimális szintjét.

A Felügyelet az intézményvédelmi rendszerek védelmi képességeit az alábbi szempontok szerint értékeli.

1. Rendelkezésre álló biztonsági tartalék nagysága

Az intézményvédelmi rendszer erősségét mutathatja a rendelkezésre álló biztonsági tartalék aránya és nagysága. A Felügyelet megítélése szerint legalább a tagintézmények kockázattal súlyozott mérlegfőösszege 2 %-ának megfelelő összegű, de minimum 3 milliárd forint biztonsági tartalékkal kell az egyes intézményvédelmi rendszereknek rendelkezniük ahhoz, hogy tagjaik válsághelyzete esetén a megfelelő pénzügyi háttérrel biztosítani tudják.

2. Az intézményvédelmi rendszer szabályozottsága

Az intézményvédelmi rendszerek alapszabályát a Hpt. 128/D. § előírásai alapján a Felügyelet hagyja jóvá. Az intézményvédelmi rendszerek védelmi képességének értékelésénél a Felügyelet a következőket veszi figyelembe:

- gyors reakció képessége;
szükséges, hogy az alapszabályban megfogalmazottak szerint sürgősségi helyzet esetén a tagok számára a pénzügyi támogatás igénybevétele rövid idő alatt elérhető legyen, bonyolult eljárási, döntési szabályok ne akadályozzák a helyzet megoldását.
- forrásbevonás lehetősége;
az alapszabály alapján legyen lehetőség a tagokat pótbefizetésre kötelezni és ez rövid idő alatt kikényszeríthető legyen.
- ellenőrzési, intézkedési szankcionálási lehetőség;
az intézményvédelmi rendszernek van-e megfelelő ellenőrzési szabályzata, kockázatértékelési és mérési rendszere, jogosult-e ennek alapján aktívan ellenőrizni is a tagintézményeit, illetve létezik-e szankcionálási rendszer, mely a feltárt hiányosságokra előírt intézkedések nem teljesítése esetén alkalmazható.

3. Működési tapasztalatok

A Felügyelet az intézményvédelmi rendszerek megítélésénél figyelembe veszi, hogy azok ténylegesen működtetnek-e ellenőrzési rendszereket, hogyan működnek együtt a Felügyelettel

és végül a válsághelyzetbe került hitelintézeteknél végzett válságkezelési eljárások sikerességét is. Ezen belül külön értékeli a Felügyelet:

- az ellenőrzési rendszer működtetését;
Működnek-e az ellenőrzési funkciók, van-e tényleges képesség, készség és tényleges ellenőrzési, kockázatmérési tevékenység, van-e ehhez megfelelő apparátus, szakmai erőforrás. Az ellenőrzések során feltárt hiányosságokkal, szabálytalanságokkal kapcsolatban intézkednek-e, működik-e dokumentált nyomon követési és szankcionálási rendszer?
- a Felügyelettel való együttműködés minőségét;
A felügyeleti információkérések teljesítése, minősége megfelelő-e. Megfelelő-e az együttműködés a válsághelyzetekben. A vállalt feladatok időben és az elvárt minőségben teljesülnek-e.
- a válságkezelési tapasztalatokat;
Milyen volt a legutóbbi válságkezelések eredményessége. (2 éven belüli eredménytelen válságkezelés esetén a *3. Működési tapasztalatok* kritérium értékelése negatív lesz, függetlenül a két másik szemponttól.)

4. Hpt. 76/A (8) és (9) paragrafusoknak való megfelelés

A Hpt. 76/A (8) és (9) paragrafusnak való megfelelés keretében a Felügyelet az alábbiak figyelembevételével értékeli az intézményvédelmi rendszereket:

- A Hpt. 76/A § (8) és (9) bekezdéseiben foglalt, valamint az azok értelmezésére kiadott felügyeleti elvárások (Függelék) teljesítése.
- A Felügyelet elvárja, hogy az integrációs rendszerek alapszabályaiban foglalt előírásokat a tagintézmények a közgyűléseik által hozott döntésekkel saját alapszabályaikba építsék be, vagy annak mellékleteként fogadják el.

A fenti szempontok alapján a Felügyelet az intézményvédelmi rendszereket öt kategóriába sorolja:

„Elismert” kategória

a Hpt. 76/A (8) és (9) bekezdéseiben foglalt előírásoknak a Felügyelet által támasztott elvárásokkal összhangban megfelelő intézményvédelmi rendszer, **ha mind a négy szempontnak megfelel**. Csak a Felügyelet által ilyennek elismert rendszer szövetkezeti tagintézményeivel szemben **nem érvényesít a Felügyelet többlet tőke előírást**.

Erős védelmi képességű intézményvédelmi rendszer,

ha az összes felsorolt szempontból legalább háromnak megfelel. Erős védelmi képességű intézményvédelmi rendszerhez tartozó szövetkezeti hitelintézeteknél **minimum 20% többlet tőkekövetelmény** előírására kerül sor a SREP során.

Közepes védelmi képességű intézményvédelmi rendszer,

ha az összes felsorolt szempontból legalább kettőnek megfelel. Közepes védelmi képességű intézményvédelmi rendszerhez tartozó szövetkezeti hitelintézeteknél **minimum 30% többlet tőkekövetelmény** előírására kerül sor a SREP során.

Gyenge védelmi képességűnek intézményvédelmi rendszer,

ha a felsorolt szempontokból csak egy szempontnak felel meg. Gyenge védelmi képességű intézményvédelmi rendszerhez tartozó szövetkezeti hitelintézeteknél **minimum 40 % többlet tőkekövetelmény** előírására kerülhet sor a SREP során.

Nem megfelelő védelmi képességűnek minősül egy intézményvédelmi rendszer, ha az összes felsorolt szempontból egynek sem felel meg. Az ilyen esetekben, vagy ha a szövetkezeti hitelintézet nem tagja egyik intézményvédelmi rendszernek sem a Felügyelet **legalább 60 %-os többlet tőkekövetelményt határoz meg.**

Az intézményvédelmi rendszerek felügyeleti értékelésére a Felügyelet 2012 májusában kiadott határozatai alapján minden évben legalább a június 15-ig kötelezően beküldött, az intézményvédelmi rendszerekre vonatkozó számszaki információk és adatok alapján kerül sor. Az intézményvédelmi rendszerek értékelési eredményéről a Felügyelet az intézményvédelmi rendszereket tájékoztatja és az értékelés eredményét nyilvánosságra hozza.

N	A Hpt. 76/A § (8) és (9) bekezdés alapján az intézményvédelmi rendszerrel szemben meghatározott követelmények	Felügyeleti értelmezés
1.	<p><i>a) a tag a (7) bekezdés a) és d) pontjában foglaltaknak megfelel*, valamint a tag és a hitelintézet között a szavatoló tőke átadásának és a kötelezettség visszafizetésének nincs akadálya,</i></p>	<p>A Felügyelet által 2012-ben közzétett elvárás szerint a tagintézmények kockázattal súlyozott mérlegfőösszegének 2 %-a, de legalább 3 milliárd Ft biztonsági tartalék képzése szükséges. A Felügyelet elvárja, hogy az intézményvédelmi rendszer alapszabályában deklarálja, hogy a tagok az alapszabály keretei között garantálják egymás prudenciális stabilitását.</p> <p>A biztonsági tartalék feltöltési kötelezettségét és rendjét az intézményvédelmi rendszer alapszabályában kell rögzíteni. A Felügyelet olyan differenciált tagdíjfizetési rendszert tart kívánatosnak, amely az intézményvédelmi rendszer által alkalmazott transzparens kockázatértékelésen alapul és tükrözi az intézmények kockázati helyzetét.</p> <p>A Felügyelet elvárja továbbá, hogy az alapszabályban rögzítsék a biztonsági tartalék legalább 50 %-ának operatív felhasználási lehetőségét.</p> <p>A Felügyelet további elvárása, hogy a biztonsági tartalék legalább fele likvid eszközökben álljon az intézményvédelmi rendszer közvetlen rendelkezésére. (Megjegyzés: egyes intézményvédelmi rendszerek a tagok közvetlen támogatása révén szabályozták a bajba került intézmények támogatását, míg mások a biztonsági alap javára történő zárolásokkal biztosítják a tartalék feltöltését. A Felügyelet szerint azonban a biztonsági tartalék legalább felét azonnal rendelkezésre álló likvid eszközben szükséges tartani.)</p>
	<p><i>* (7) bekezdés a) és d) pontjai:</i></p> <p><i>a) hitelintézet, befektetési vállalkozás, pénzügyi vállalkozás, befektetési alapkezelő vagy járulékos vállalkozás,</i></p> <p><i>.....</i></p> <p><i>d) magyarországi székhellyel rendelkezik</i></p>	<p>Az előírások egyértelműek, nem szükséges felügyeleti értelmezés.</p>

2.	<i>b) a hitelintézet és a tag között olyan kötelezettségvállalás áll fenn, amely biztosítja a hitelintézet és a tag azonnali és mindenkori fizetőképességének fenntartását</i>	<p>A Felügyelet olyan, azonnal alkalmazható konstrukció rendelkezésre állását várja el, amely lehetővé teszi a likviditási válsághelyzetbe került tagintézmény vagy tagintézmények azonnali megsegítését.</p> <p>A Felügyelet szerint ennek célszerű eszköze lehet az intézményvédelmi rendszeren belül egy likviditási puffer kialakítása, valamint egy vagy több előre kidolgozott konstrukció a likviditási keret lehívásához. A likviditási puffer méretének a tagintézmények likviditási helyzetéhez kell igazodnia, illetve likviditási stressz teszteken kell alapulnia.</p>
3.	<i>c) a kölcsönös kötelezettségvállalás lehetővé teszi, hogy az intézményvédelmi rendszer biztosítsa a haladéktalanul rendelkezésre álló forrásokból a szükséges támogatást</i>	Az 1. pont alatt felsorolt szempontok teljesítésével a Felügyelet ezt a követelményt is teljesítettnek fogadja el.
4.	<i>d) az intézményvédelmi rendszer egységes, a kockázatok megfigyelését és minősítését lehetővé tevő - a Felügyelet által jóváhagyott - rendszerekkel rendelkezik</i>	A Felügyelet elvárja, hogy az intézményvédelmi rendszer átfogó kockázatértékelési rendszerrel rendelkezzen, melyet jóváhagyásra a Felügyeletnek be kell nyújtania. A rendszernek alkalmasnak kell lennie a tagintézmények kockázati helyzetének értékelésére, az intézményvédelmi rendszer ellenőrzési, válság megelőzési, valamint válságkezelési tevékenységének hatékony ellátása érdekében.
5.	<i>e) az intézményvédelmi rendszer saját kockázati értékelést végez, amelyet közöl az egyes tagokkal</i>	A Felügyelet elvárja, hogy az intézményvédelmi rendszerek legalább negyedévente valamennyi tagintézmény kockázatértékelését végezzék el és annak eredményét közöljék az érintettekkel. A kockázati értékelés elveinek, módszertanának a tagintézmények felé transzparensnek kell lennie.
6.	<i>f) az intézményvédelmi rendszer évente legalább egyszer összeállítja, és honlapján nyilvánosságra hozza</i> <i>1. a konszolidált pénzügyi mérlegét, eredmény kimutatását, valamint kockázati és helyzetjelentését az intézményvédelmi rendszer egészére vonatkozóan, vagy</i> <i>2. az összesített pénzügyi mérlegét, eredmény kimutatását, valamint kockázati és helyzetjelentését az intézményvédelmi rendszer egészére vonatkozóan,</i>	A Felügyelet elvárja, hogy az intézményvédelmi rendszerek legalább évente egyszer, legkésőbb a tárgyévét követő június 30-ig eleget tegyenek a teljes rendszer összesített pénzügyi adatai nyilvánosságra hozatalának. A nyilvánosságra hozatali kötelezettség teljesítésének tartalmát a Felügyelettel a közzétételt megelőzően egyeztetni kell. A Felügyelet a konszolidált vagy összesített beszámoló elkészítésekor elvárja a tagintézmények egymás közötti tőkejuttatásainak kiszűrését.

7.	<i>g) az intézményvédelmi rendszerbeli tagságát megszüntetni kívánó tag a kilépését huszonnégy hónappal korábban köteles jelezni.</i>	A Felügyelet elvárja, hogy a tagság megszüntetésére vonatkozó Hpt. előírás kerüljön be az intézményvédelmi rendszer alapszabályába.
8.	<i>h) az intézményvédelmi rendszer tagjai között a szavatoló tőke számítása során a tőkeelemek többszörös számbavétele, valamint a nem megfelelő szavatoló-tőke számítás kizárt.</i>	A Felügyelet elvárja, hogy az intézményvédelmi rendszer a Hpt. 76/A § (8) bekezdés f) pontjában foglalt pénzügyi mérleg elkészítésének kötelezettsége az alapszabályban jelenjen meg és tartalmazza a szavatoló-tőke számításra vonatkozó h) pontban foglalt követelményeket.
9.	<i>i) az intézményvédelmi rendszernek legalább tíz hitelintézet tagja van és a tagok legalább kilencven százaléka szövetkezeti hitelintézet.</i>	A Felügyelet elvárja, hogy a tagintézmények összetételére vonatkozó törvényi előírás kerüljön be az intézményvédelmi rendszer alapszabályába.
10.	<i>(9) A (8) bekezdés d) pontjában meghatározott rendszert a Felügyelet akkor hagyja jóvá, ha az a tag és az intézményvédelmi rendszer szintjén biztosítja a kockázati helyzet áttekintését és a nemteljesítésből eredő kockázatok nyomon követését, valamint a szükség szerinti beavatkozást. A (8) bekezdés d) pontjában meghatározott rendszert a Felügyelet legalább két évente felülvizsgálja.</i>	A Felügyelet a d) pontban írtakon túlmenően elvárja, hogy az intézményvédelmi rendszer által működtetett kockázatértékelési rendszer tartalmazzon olyan, előre rögzített beavatkozási küszöbértékeket, melyek bekövetkeztekor az alapszabály által rögzített módon az intézményvédelmi alap jogosult beavatkozni, az érintett tagintézményekkel szemben intézkedéseket alkalmazni.